ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Комсомольський комунар

ОРГАН КІРОВОГРАДСЬКОГО ОБКОМУ ЛКСМУ

ГАЗЕТА ВИХОДИТЬ З 1939 РОКУ.

Рік видання XIV
№ 14 (1650).

ЧЕТВЕР, 1 лютого 1973 року

Ціна 2 коп.

ОУНБ ІМ. Д.І. ЧИЖЕВСЬКОГО

ЗА ДОСВІДОМ — ДО НОВАТОРІВ

Вчора в Києві розпочала роботу республіканська нарада кукурудзівників. Напередодні її, 30 і 31 січня, передовики і новатори сільськогосподарського виробництва, спеціалісти і керівники колгоспів та радгоспів, працівники районних, обласних сільськогосподарських організацій, партійних і радянських органів, що прибули до столиці Радянської України, побували на Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР.

Трудівники села ознайомилися з оновленими експозиціями павільйонів. Їх матеріали розповідають про досягнення передових колгоспів і радгоспів, знатних хліборобів, механізаторів, які вирощують кукурудзу в різних зонах республіки. В павільйоні «Землеробство» хліборобів зацікавив досвід роботи двічі Героїв Соціалістичної Праці Є. О. Долинюк з Тернопільщини та Г. М. Ладані і Героя Соціалістичної Праці Ю. Ю. Пітри із Закарпаття, які одержали в ювілейному році по 106—118 центнерів зерна з кожного гектара. В павільйоні «Механізація і електрифікація сільського господарства», а також на відкритому майданчику демонструвався комплекс машин для вирощування кукурудзи з мінімальними затратами ручної праці.

Про новинки трудівникам колгоспів і радгоспів розповіли також працівники інших павільйонів Виставки передового досвіду в народному господарстві УРСР.

(РАТАУ).

ДЛЯ ПОСИЛЕННЯ КОМУНІСТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

ПЛЕНУМ НОВОМИРГОРОДСЬКОГО РАЙКОМУ ЛКСМУ

Відбувся пленум Новомиргородського райкому комсомолу. На ньому розглянуто питання про завдання партійних організацій району по підвищенню рівня керівництва комсомолом та поліпшенню комуністичного виховання молоді.

З доповіддю виступив секретар райкому КП України А. І. Кондратенко.

Доповідач зробив широкий аналіз заходам, які проводять у керівництві комсомолом первинні партійні організації та їх виконанню. Особлива увага звернута на поліпшення організаторсько-політичної роботи серед членів Спілки з метою підвищення їх громадської активності, посиленню участі у Всесоюзному соціалістичному змаганні за успішне виконання завдань вирішального року п'ятирічки.

На пленумі виступив другий секретар райкому КП України М. І. Грабовий.

Пленум прийняв розгорнуте рішення, спрямоване на дальше поліпшення виховання комсомольців і молоді.

В роботі пленуму взяв участь перший секретар обкому ЛКСМУ М. Г. Гайдамака.

СПРАВЕДЛИВА СПРАВА В'ЄТНАМУ ПЕРЕМОГЛА

В обстановці братерської дружби

Центральний Комітет КПРС і Радянський уряд 30 січня у Великому Кремлівському палаці дали обід на честь члена Політбюро, секретаря ЦК ПТВ товариша Ле Дик Тхо, члена Політбюро ЦК ПТВ, заступника прем'єр-міністра, міністра закордонних справ ДРВ товариша Нгуєн Зуй Чіня.

Разом з ними були посол ДРВ в СРСР Во Тхук Донг, посол РПВ в СРСР Данг Куанг Мінь, члени делегації ДРВ, які брали участь у чотиристоронніх переговорах у Парижі по В'єтнаму, інші в'єтнамські товариші.

З радянської сторони були товариші Л. І. Брежнєв, Г. І. Воронов, А. П. Кириленко, О. М. Косигін, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Д. С. Полянський, М. А. Суслов, О. М. Шелепін, П. Ю. Шелест, П. Н. Демічев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. І. Долгих, І. В. Капітонов, К. Ф. Катушев, голова Центральної ревізійної комісії КПРС Г. Ф. Сизов, заступник Голови Президії Верховної Ради СРСР Г. С. Дзоценідзе, заступники Голови Ради Міністрів СРСР М. О. Лесечко, В. М. Новиков, Г. Т. Новиков, голова Ради Національностей Верховної Ради СРСР Я. С. Насріддінова, секретар Президії Верховної Ради СРСР М. П. Георгадзе, міністри СРСР і голови державних комітетів СРСР, члени і кандидати в члени ЦК КПРС, члени Центральної ревізійної комісії КПРС, радянські воєначальники, інші офіційні особи.

З промовою на обіді виступив Генеральний секретар ЦК КПРС товариш Л. І. Брежнєв.

Потім промову виголосив Нгуєн Зуй Чінь.

Обід пройшов в обстановці братерської дружби і сердечності.

Зустріч Л. І. Брежнєва з Ле Дик Тхо

30 січня Генеральний секретар ЦК КПРС товариш Л. І. Брежнєв зустрівся з членом Політбюро, секретарем ЦК ПТВ, спеціальним радником делегації ДРВ на чотиристоронній нараді по В'єтнаму товаришем Ле Дик Тхо.

Під час розмови, яка проходила в обстановці сердечності і братерської дружби, тов. Ле Дик Тхо інформував Генерального секретаря ЦК КПРС про заключну стадію Паризьких переговорів по В'єтнаму.

Від імені Політбюро ЦК ПТВ, Партії трудящих В'єтнаму і в'єтнамського народу тов. Ле Дик Тхо висловив глибоку подяку ЦК КПРС, Радянському урядові і всім трудящим Радянського Союзу за їх послідовну інтернаціоналістську позицію щодо справедливої боротьби В'єтнаму.

Тов. Л. І. Брежнєв заявив, що комуністи, весь радянський народ палко вітають велику перемогу своїх в'єтнамських братів. Ця перемога є, насамперед, результатом героїчної багаторічної боротьби в'єтнамського народу на воєнному, політичному і дипломатичному фронтах, далекоглядності і мудрого керівництва його боротьбою з боку Партії трудящих В'єтнаму та її Центрального Комітету.

Це — велика перемога всіх країн соціалістичної співдружності, всіх миролюбних сил.

Мітинг представників громадськості Москви

Як велику і радісну подію сприйняли радянські люди підписання Угод про припинення війни і відновлення миру у В'єтнамі.

Поздоровити в'єтнамських братів з перемогою їх справедливої справи 30 січня в Колонний зал Будинку спілок прийшли представники громадськості столиці.

У президії — тепло зустрінуті присутніми товариші **А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, О. М. Шелепін, П. Н. Демічев, Д. Ф. Устинов, В. І. Долгих, І. В. Капітонов.**

Тут же — член Політбюро, секретар ЦК Партії трудящих В'єтнаму, спеціальний радник делегації ДРВ на Паризькій нараді по В'єтнаму **Ле Дик Тхо,** посол ДРВ у Радянському Союзі **Во Тхук Донг,** посол Республіки Південний В'єтнам в СРСР **Данг Куанг Мінь,** інші в'єтнамські товариші.

Мітинг представників громадськості столиці відкрив секретар Московського міського комітету партії **Л. І. Греков.**

Слово надається голові центрального правління Товариства радянсько-в'єтнамської дружби, льотчикові-космонавту СРСР, Герою Радянського Союзу **Г. С. Титову.**

На трибуні — слюсар електромеханічного заводу імені Володимира Ілліча, ударник комуністичної праці **К. І. Сахаров.**

Від імені радянських жінок палко привітала в'єтнамський народ з видатною перемогою член Комітету радянських жінок, Герой Радянського Союзу **М. П. Чечньова.**

Палкими оплесками зустріли присутні виступ члена Політбюро, секретаря ЦК ПТВ **Ле Дик Тхо.**

На мітингу було одноголосно прийнято резолюцію, в якій його учасники шлють палкий привіт і поздоровлення братньому в'єтнамському народові.

(ТАРС).

2 ЛЮТОГО, 30 РОКІВ ТОМУ (1943 р.) БУЛА ЗАВЕРШЕНА ЛІКВІДАЦІЯ ФАШИСТСЬКИХ ВІЙСЬК, ОТОЧЕНИХ В РАЙОНІ СТАЛІНГРАДА.

Подвиг Сталінграда

Олександр РОДИМЦЕВ, генерал-полковник, двічі Герой Радянського Союзу.

На світанку 19 листопада 1942 року гуркіт величезної сили прокотився степом між річками Волгою і Доном. На позиції німецько-фашистських військ одночасно спрямували вогонь тисячі гармат, мінометів, грізних «катюш». В атаку пішла піхота, підтримувана танками. В небо злетіли сотні бомбардувальників, швидкокрилих винищувачів, важких бомбовозів.

Так почався генеральний контрнаступ радянських військ під Сталінградом, який закінчився повним успіхом. Спочатку була оточена, а потім частково знищена, а частково взяте в полон відбірне угруповання ворожих військ загальною чисельністю 330 тисяч чоловік. 2 лютого 1943 року гітлерівці підняли білий прапор капітуляції. Майже два з половиною місяці велась операція по розгрому гітлерівських військ. Вони, ці місяці, підірвали бойовий дух гітлерівської армії, стали поворотними не тільки в єдиноборстві Радянського Союзу з гітлерівським агресором, але і в другій світовій війні.

Автор цієї статті Олександр Родимцев в ці дні командував дивізією, яка захищала центр міста.

УТО бував у Волгограді, той бачив сріблясті танки, установлені над Волгою на постаментах. Ці своєрідні пам'ятники немов пунктиром позначили лінію, де радянські воїни в дні Сталінградської битви тримали оборону. В деяких місцях вона майже впритул підходила до річки: яких-небудь 300—400 метрів відділяли гітлерівців від цілі. Але ці метри ворог не зміг подолати.

Сюди, на цю лінію вогненної землі, бійці нашої дивізії висадилися в вересні 1942 року, коли гітлерівське радіо на весь світ оголосило про падіння Сталінграда. Висадились на допомогу 62-й армії, бійці якої вели жорстокі бої, стримуючи натиск переважаючих сил противника. Один — до трьох — таке було співвідношення сил. 62-а армія мала всього 50 тисяч бійців. Гітлерівське командування кинуло проти неї до 170 тисяч солдатів і офіцерів, 500 танків, до тисячі літаків, близько трьох тисяч гармат. Зрозуміло, що підкріплення в такій обстановці для 62-ї армії було дуже необхідним.

Страшна і грізна картина постала перед нами. Все місто було у вогні. Горіла навіть Волга. З лівого берега на правий нас доставили бронекатери. Дивізія одразу вступила в бій. Роздивитися і вникнути в обстановку не було ні часу, ні умов. Бойовий натиск наших військ був настільки могутнім, що ворог не витримав. Ми вибили фашистів із центра Сталінграда, а потім і з Мамаєва Кургана.

Це був перший день із ста сорока днів і ночей, які ми прожили в осадженому, але нескореному місті-герої. Неймовірно важким був цей день, багатьох товаришів не дорахувався я тоді. Але потім були дні ще важчі, коли, здавалось, витримати бойове напруження — було понад людські сили. Але радянські люди витримали. Вони відбивали по 12—15 атак за добу. Бої точилися не тільки за кожну вулицю — за кожну квартиру, кожну кімнату. В дні захисту Сталінграда я на численних прикладах переконався, що солдат, який захищає свою Батьківщину, сильніший вогню, сильніший металу, і нема сили, яка б змогла поставити його на коліна.

Бійці полку Єліна, які захищали вокзал, були відрізані від інших частин дивізії. Створивши тут міцний кулак, гітлерівці кинулись на штурм. Декілька діб продовжувався нерівний бій. Ворог зумів заволодіти вокзалом лише тоді, коли нікого із його захисників не лишилось в живих. «Тут стояли на смерть гвардійці дивізії Родимцева». Такий напис залишили вони на стіні вокзалу. Пізніше, коли гітлерівці зазнали під Сталінградом нищівної поразки, товариші загиблих до цієї фрази додали нову: «Вистоявши, перемогли смерть».

Без перебільшення можна сказати, що кожний захисник Сталінграда був героєм, проявив мужність і доблесть. Розповім про одного із захисників міста — сержанта Якова Павлова. Я добре знав цього відважного, безстрашного командира, бував у будинку, який він захищав і який був названий будинком Павлова. На карті гітлерівського фельдмаршала Паулюса цей будинок був відзначений як опорний пункт. Полонені німецькі офіцери утверджували, що його захищає радянський батальйон. А тут знаходилось всього 50 солдатів. Павловський гарнізон тримав під вогнем всі прилеглі до будинку вулиці. Кожний боєць тут воював за трьох. Якось я запитав кулеметника Єгорова, яку роль він виконує в обслузі гармати. «Я, товаришу генерал, так би мовити, в трьох особах: і за командира, і за навідника, і за носія патронів», — відповів солдат.

Маленький гарнізон відбив сотні атак ворога. Історики підрахували, що біля стін Парижа фашисти втратили значно менше солдат, ніж біля стін будинку сержанта Павлова.

30 років минуло після тих грізних подій. Але час не владний над всіснським подвигом. Я часто буваю у Волгограді і знаю, з якою любов'ю тут бережуть все, що зв'язано з героїчною обороною міста. На Мамаєвому Кургані, там, де тридцять років тому господарювала смерть, де земля була вкрита товстим шаром осколків, споруджений величний монумент на честь героїчних захисників Сталінграда.

Коли приїжджаєш у Волгоград, не перестаєш дивуватися богатирській могутності нашого народу, його творчій силі. 30 років тому місто лежало в руїнах, його фактично не було. І ось ніби сталося чудо: на березі Волги розкинулося нині чудове місто Волгоград з широкими і

(Закінчення на 3-й стор.).

ТРУДОВА ХОДА П'ЯТИРІЧКИ

Як повідомило ЦСУ СРСР, трудящі Радянського Союзу добились у другому році п'ятирічки дальшого піднесення економіки, розвитку науки й культури, послідовно здійснювалась програма підвищення народного добробуту.

Національний доход збільшився в 1972 році на 11 мільярдів карбованців і становив понад 310 мільярдів карбованців. Відповідно до Директив XXIV з'їзду КПРС тривало здійснення заходів щодо підвищення життєвого рівня народу. В 1971 і 1972 роках близько 34 мільйонів чоловік одержали підвищення заробітної плати, пенсій і стипендій.

За рахунок підвищення продуктивності праці одержано понад 80 процентів приросту промислової продукції і три чверті приросту національного доходу.

Приріст промислового виробництва порівняно з 1971 роком становив 6,5 процента. Вищими темпами розвивалися галузі промисловості, які забезпечують технічний прогрес у народному господарстві.

У 1972 році вироблено електроенергії 858 мільярдів кіловат-годин, нафти — 394 мільйони тонн, газу — 221 мільярд кубічних метрів, вугілля — 655 мільйонів тонн, сталі — 126 мільйонів тонн, мінеральних добрив (в умовних одиницях) — 66,1 мільйона тонн, автомобілів — 1.379 тисяч штук, тракторів — 478 тисяч штук, цементу — 104 мільйони тонн; зросло виробництво товарів народного споживання: тканин, посуду, меблів, холодильників і т. д.

Здійснені в останні роки партією і урядом заходи по зміцненню матеріально-технічної бази сільського господарства, підвищенню культури землеробства і вжиті у минулому році додаткові заходи щодо мобілізації ресурсів країни і подання допомоги колгоспам і радгоспам дали можливість пом'якшити негативні наслідки, викликані несприятливими погодними умовами. Виробництво зерна у минулому році становило 168 мільйонів тонн, що трохи вище від середньорічного рівня восьмої п'ятирічки. Виробництво рису становило 1,6 мільйона тонн, або на 15 процентів більше, ніж у 1971 році. Високий урожай зерна було вирощено і зібрано на Сході країни. Державні закупки зерна в цілому по країні становили 60 мільйонів тонн. У минулому році країна одержала 7,3 мільйона тонн бавовни - сирцю. Це найвищий збір бавовни за всі попередні роки.

Чисельність робітників і службовців становила 95,2 мільйона чоловік і збільшилася за рік на 2,4 мільйона чоловік. Чисельність колгоспників, зайнятих у громадському господарстві колгоспів, становила близько 16 мільйонів чоловік.

Загальна чисельність населення Радянського Союзу на 1 січня 1973 року становила 248,6 мільйона чоловік.

(ТАРС).

НА ФЕРМАХ — МОЛОДІ ГОСПОДАРІ

«Я ТУТ — НЕ ПОСТІЙНА»

З 30-ТИ ПРАЦІВНИКІВ на фермі № 1 колгоспу імені Суворова — жодного комсомольця. Кадрів поки що вистачає. Але в цьому році стануть до ладу два корпуси відгодівлі та один для свиноматок. Тоді ж, напевне, питання кадрів постане надзвичайно гостро.

І все-таки я зустрів на фермі комсомолку — Зою Миронову. Вона саме поралась біля свиноматок. Думаю, помилився у своїх висновках, поспішив. Проте дівчина розсіяла мої сподівання.

— Ні, я не працюю тут постійно, тільки підміняю свинарку, що пішла у відпустку.

На запитання: чи подобається їй ця робота і чи залишилася б на фермі, якби довірили їй групу, дівчина довго не могла відповісти. Мабуть, з нею про це ніхто не говорив — ні завідуючий фермою, ні члени комітету комсомолу.

Друга молочнотоварна ферма — краща в колгоспі. 268 дійних корів обслуговують 17 доярок, з яких три комсомолки. Таня Коваль працює п'ять років, Світлана Газдик — два, перший рік підміною — Ніна Попова. В розмові з Ніною виявилось, що дояркою вона відпрацює лише стійловий період, а потім піде вирощувати цукровий буряк.

— Проблема кадрів особливо відчутна влітку — говорить завідуючий фермою Павло Сергійович Щеголясь, — коли багато доярок йдуть у ланки. Тож доводиться навіть наймати людей з інших областей.

— Проблема молодих рук в тваринництві в нас існує, — почув від заступника голови колгоспу Г. В. Суботи, — тим більше, що господарство в нас спеціалізоване. Але про комсомольців-механізаторів, проте не знав, скільки комсомольців працює в тваринництві.

Потім я розмовляв з заступником секретаря комсомольської організації, бригадиром першої тракторної бригади Григорієм Грунтовим. Він охоче розповідав про питання це не так легко вирішити. Не направити ж в тваринництво трактористів та шоферів.

Звичайно, трактористів та шоферів в тваринництво посилати недоцільно, але ж є випускники шкіл, от з ними й потрібно вести роботу. Григорій Васильович розповідав, що багатьом молодим виробничникам колгосп дає направлення до вузів. А це вже неабиякий стимул для молоді колгоспу. А чи розповідали випускникам про те, яким стало тепер тваринництво. Взяти хоч би ту ж другу молочнотоварну. Тут роздають корми, прибирають гній, доють корів — механізми. Повністю механізована й перша свинотоварна ферма. До приміщень підводять дороги з твердим покриттям, подвір'я першої свинотоварної ферми заасфальтоване.

Побував я в конторі колгоспу. Тут могли сказати майже про все: скільки є і буде великої рогатої худоби та свиней в господарстві на кінець п'ятирічки, скільки вироблено м'яса на 100 гектарів сільськогосподарських угідь сьогодні, що буде через кілька років. І лише одного не знали планозики: чи вистачить кадрів. Нема поки що серйозної турботи про це і з боку комітету комсомолу господарства.

В. КОБЗАР,
наш громадський кореспондент.
Устинівський район.

НА ЗНІМКУ: ПЕРЕХІДНИЙ ЧЕРВОНИЙ ПРАПОР ОБКОМУ КОМСОМОЛУ В РУКАХ ГРУПКОМСОРГА КОМСОМОЛЬСЬКО-МОЛОДІЖНОГО КОЛЕКТИВУ КОЛГОСПУ «ШЛЯХ ЛЕНІНА» ОНУФРІЇВСЬКОГО РАЙОНУ НАДІЇ КИРИЧЕНКО.

Фото автора.

І ЗНОВУ — ЗРОСТАННЯ

Над тваринницьким містечком лютувала хуртовина. За корпусами товстий шар снігу вкрив озимину, вітер замів дороги. А на фермі вирувало трудове піднесення. Кормовози вчасно доставляли худобі корми, трактористи розчистили шляхи, молоко без затримки відправлялося на молокоприймальний пункт.

Групкомсорг комсомольсько-молодіжного колективу Надія Кириченко до обіду побувала в усіх корпусах, запрошувала доярок після закінчення обіднього доїння на комсомольські збори. Невдовзі всі зібралися в червоному кутку.

...З року в рік зростають надої на фермі. В першому році дев'ятої п'ятирічки дівчата на кожну корову надоїли по 3100 кілограмів молока, в минулому — на 100 кілограмів більше. І в першому, і в другому півріччях комсомолки виборювали першість у соціалістичному змаганні молочно-товарних ферм району, а у соціалістичному змаганні серед комсомольсько-молодіжних колективів МТФ області були першими у всіх кварталах.

За трудові успіхи у ювілейному році обком комсомолу нагородив комсомольсько-молодіжний колектив колгоспу «Шлях Леніна» Онуфріївського району перехідним Червоним прапором.

Ударно працювали комсомолки в січні. В колективі ширяться соціалістичне змагання, девіз якого: «Третій, вирішальний — достроково». Олександра Сокуренко, Фросина Залоїло, Ольга Гусар, Надія Костюченко вже надоїли від кожної корови близько 300 кілограмів молока. Три дні тому ферма ще йшла на другому місці в районі, поступаючись лише МТФ колгоспу «Дніпро». Нині ж — знову попереду. Дівчата взяли хороший розгін. Трудове напруження не спадає.

Ю. ЛІВАШНИКОВ,
спецкор «Молодого комунара».

Авторитет професії

З ДАЛЕКОГО РЕЙСУ

Повертались з близьких і далеких рейсів автомашини. І кожну треба оглянути, виконати ремонт, щоб ніде не підвела в дорозі. Це — робота Олександра Михайленка і його товаришів. А хлопець дивився на молодих і літніх водіїв, що жваво розповідали про свої поїздки і заздрив їм. Бо хоч ремонтником був непоганим, сам давно плекав мрію сісти за кермо. І ось прийшов довгожданий день, коли без відриву від виробництва Сашко Михайленко закінчив курси шоферів. Йому доручили автомобіль. Бігли назустріч дороги, стрічками стелилися під колеса.

Відслужив Олександр армію. Був відмінником бойової і політичної підготовки. Як повернувся додому, з енергією став до роботи.

Саме тоді прибула в автопідприємство новинка — причеп - самоскид. Олександр взявся опанувати секретами водіння, що давали великий економічний ефект. Адже при мінімальній затраті пального і мастил він перевозив у два рази більше вантажів, ніж на автомашині, без причепа. Тож недарма в 1970 році ім'я О. С. Михайленка було занесено в «Книгу пошани» автопідприємства. А вже в наступному році, в напруженому соціалістичному змаганні, комсомолець виборов перше місце і завоював почесне звання кращого за професією серед водіїв автопідприємства. І знову — нагорода: Грамота ЦК ВЛКСМ. На своєму «ГАЗ-51» Михайленко доставляє найрізноманітніші вантажі в братні республіки Радянського Союзу: Грузію, Вірменію, Латвію, Литву, Білорусію. Звідти повертається теж з повним кузовом.

Зараз О. Михайленко трудиться в рахунок березня. Хорошими показниками він закінчив ювілейний рік. План по перевезенню вантажів виконано на 128 процентів. З великим піднесенням комсомолець розпочав новий, вирішальний, рік п'ятирічки. І знову дорога. Пильно вдивляється Олександр Михайленко вперед. А назустріч біжать і біжать шляхи. І здається, що немає їм кінця, як немає кінця любові до тієї справи, яку він робить.

А. ЛОМОНОС.

м. Світловодськ.

● БЕРЕЖИ ОДЯГ ЗМОЛОДУ ● ЧИ Є МІРА ДИТЯЧИХ БАЖАНЬ ● РОЗПОРЯДОК УЧНЯ 5-го «А»...

ПРОЧИТАЙТЕ, БАТЬКИ

УРОКИ ПРАЦІ ВДОМА

СТАРШЕ покоління дивується і лише знизує плечима: хіба ми були такими? Дійсно не були. Адже виховання — це соціальне явище. Нинішнє покоління засвоює досвід усіх попередніх поколінь, в тому числі досвід своїх батьків. Але процес засвоєння проходить значно швидше, ніж 15—20 років тому.

Потреби сучасних дітей значно вищі, ніж були потреби їх батьків у дитячому віці. Крім того, батьки без вагань задовольняють запити дітей, морально виправдовуючи себе: «Ми жили бідніше, то нехай хоч діти не знають цього». Причому, задовольняють, в першу чергу, матеріальні потреби. Діти середнього, а іноді навіть молодшого шкільного віку, одягнені краще за дорослих, за батька чи вчителя. Сьогоднішнього п'ятикласника вже не задовольняє одяг з шерсті: він зверхньо скоса поглядає до нейлону, лавсану. І щоб дитина не стала бездушним і легковажним споживачем матеріальних благ, наш земляк, вчений педагог В. О. Сухомлинський наголошував: «Культуру бажань потрібно виховувати з дитинства, щоб маленька людина не стала тираном сім'ї, тираном матері... Бо найстрашніше у взаєминах батьків і дітей — бездушне годування матеріальними насолодами». І в задоволенні матеріальних потреб потрібно завжди дотримуватись міри. Та питання міри не можна окреслити якимись конкретними рамками, бо міра потреб — це відносне поняття і для кожної конкретної сім'ї, і для кожної дитини. А часто батьки залюбки купують дітям одяг, взуття, бажаючи, щоб їхня дитина була одягнена якнайкраще.

Та ось хлопець прийшов додому без картуза, чи з розірваним рукавом. І це його нісколько не бентежить. Батьки в одчаї: «І чому такі не бережливі ці діти? Та я ж у одному піджачку виросла (чи виріс) і берегла його і в будень, і в свято».

Ось тут треба і замислитись... Берегли ту одежину тому, що вона була одною — єдиною. Та, нехай читач не думає, що я за те, аби наші діти носили одяг з ситцю, та ще й один на всі періоди. Ні просто потрібна певна міра.

А крім того, необхідно навчити їх носити те, що є. Причиною відсутності бережливості і примхливих вимог є те, що діти не усвідомлюють, якою ціною зароблено кошти на покупку. Точніше, вони знають, але не замислюються над тим, що вартість покупки — це певний час роботи батьків біля верстата, за кермом трактора чи автомобіля, на фермі чи на іншій роботі. Для дітей нова покупка не осуречевлений продукт праці цілої групи трудівників, а абстрактна річ, що задовольнила потребу.

І щоб вони осмислювали вартість затрати праці на виготовлення будь-якої речі, потрібно, щоб діти працювали, брали участь в безкоштовній продуктивній праці на користь суспільства. «Чим вище рівень матеріальної забезпеченості дітей на даному етапі розвитку нашого суспільства, — писав В. О. Сухомлинський, — тим пажливіша участь їх в безкоштовній праці для суспільства. Лише в праці дитина осмислює ціну матеріальних і духовних багатств. Лише той, хто працює, буде берегти і поважати працю інших. Фізична праця ніби спрямовує мислення. «Рука немов би дисциплінує розум».

ЗАЛУЧИТИ дитину до праці, але щоб остання не стала засобом покарання за провину, платою за покупку чи компенсацію недоброзичливого ставлення до навчання. Праця для дитини повинна бути насолодою, моральним задоволенням, щоб пізніше перерости в життєву потребу. Аби досягти цього, потрібно постійно доручати дітям посильну роботу, щоб привчити працювати. Уже з 4—5 років їй можна давати невеликі доручення: доглядати кімнатні квіти, слідкувати за чистотою місця, відведеного для ігор, прибирати ліжко. Причому, в цьому віці залучати до фізичної праці потрібно дуже обережно, застосовуючи певні ігри, похвалу за добре зроблену роботу. Варто організувати роботу дитини так, щоб не перевантажувати її фізично. Невелике трудове напруження дитини повинно бути щоденним, повинно поступово стати звичкою. А для заохочення ні в якому разі не можна обіцяти нагороду за якусь роботу, оскільки дитина працюватиме лише «за плату».

Учнів середнього шкільного віку варто залучати до догляду за худобою (в селі), а в місті — до доставки продуктів з магазину тощо. Але робота не повинна бути обтяжливою. До того ж участь в праці повинна бути постійною, а не від випадку до випадку.

Відчуття потрібності своєї хоч і невеличкої праці, школярів, робить їх більш відповідальними, серйозними, життєрадісними. І, головне, в підлітковому віці — робота повинна давати відчутні результати. Хіба ми, дорослі, не відчуваємо морального задоволення, коли проходимо повз сквериk, парк, де нашими руками посаджено дерева, повз пшеничні лани, повз новобудови?

Іншим засобом виховання бережливого ставлення до державного, шкільного та особистого майна є ознайомлення учнів з елементарними питаннями розвитку народного господарства. Коли школяр знатиме, якою ціною обходиться державі кілограм хліба, металу, парти, підручники, виховання і навчання одного учня, то він мимоволі задумається над тим, що на його навчання витрачено величезні кошти. Поряд з цим потрібно залучати учнів до самообслуговування в сім'ї і школі, до шкільного обладнання, книжкового фонду, бібліотек, шкільного майна, фарбування, побілки класних кімнат.

«Чим старша дитина, тим серйознішою має бути праця», — це перевірено педагогічною практикою В. О. Сухомлинського. Тобто роботи по вихованню бережливості в дитини, як і кожна виховна робота, потребує продуманого і уважного ставлення.

В. ШАХНЕНКО,
аспірант-заочник кафедри педагогіки Одеського державного педагогічного інституту імені К. Ушинського.
с. Калмазово,
Вілківанський район.

Подвиг Сталінграда

ДО 30-річчя СТАЛІНГРАДСЬКОЇ БИТВИ

ДВІ БИТВИ

23 СЕРПНЯ 1942 РОКУ...

— Товариш командуючий! Наказ про будівництво мосту через Волгу в районі тракторного заводу виконаний! — доповів командуючому Сталінградським фронтом генерал-полковникові Єременку начальник інженерної служби фронту генерал-майор Шестаков.

Командуючий нетерплячим жестом перервав рапорт.

— Оголосіть мою подяку сапе-рам, а міст наказую зірвати. Так, так, зірвати! І негайно! Гітлерівські танки біля Сталінграда.

Передові танкові і мотострілецькі частини фашистів прорвались до міста в районі північних передмість, розраховуючи з ходу оволодіти тракторним заводом. І тому щойно побудований міст через річку відкривав гітлерівцям прямий шлях на Заволжя. Тоді ж гітлерівці кинули на Сталінград армії бомбардувальників. Почалась одна з найбільших битв, яка ввійшла в історію під назвою «Сталінградська битва».

Пояснюючи причини наступу на Сталінград, Гітлер говорив: «Я йшов туди тому, що це — досить важливий пункт. Через нього здійснювалось перевезення 30 мільйонів тонн вантажів, з яких 9 мільйонів тонн нафти. Туди стікалась з України й Кубані пшениця для відправлення на північ. Туди доставлялась марганцева руда. Саме його я хотів і взяти...»

Бойові дії на Сталінградському напрямку, що тривали 200 днів і ночей, охопили площу в 100 тисяч квадратних кілометрів. До середини листопада 1942 року місто штурмувала 660-тисячна фашистська армія.

Але бліцкріг на Волзі зазнав поразки.

Фінал битви відомий. Біля стін Сталінграда фашисти втратили близько півтора мільйона своїх солдатів, тобто, четверту частину всіх своїх сил, що діяли в той час на радянсько-німецькому фронті. Сили гітлерівської Німеччини були остаточно підірвані.

30 років тому, 2 лютого 1943 року, у Сталінграді відлунав останній постріл. До нас прийшла перемога. І лише тут люди по-справжньому побачили, якою ціною вона ними здобута. На багато кілометрів замість будинків і заводських корпусів стояли з'їдені вогнем і снарядами рідкі коробки будинків. З 48.190 будівель було зруйновано 41.685. Фашисти знищили всі 126 заводів і фабрик, 124 школи, 15 лікарень, 63 поліклініки і амбулаторій... Це було місто руїн, місто кладовищ. Американські бізнесмени, які побували тут відразу після боїв, говорили, що немає сенсу відбудовувати ці руїни, краще побудувати місто на новому місці.

Тепер вже не знайти у Волгограді колишніх руїн. Їх побачиш лише на фотознімках у місцевому музеї оборони та в документальних кінострічках. Нове місто підіймалося з руїн і попелу.

Волзька ГЕС імені XXII з'їзду КПРС, меморіальний пам'ятник героям Сталінградської битви на Мамаєвому Кургані, Алея Героїв, проспект Леніна, шлюзи Волго-Донського судноплавного каналу імені Леніна — все це надає Волгограду особливої неповторності, величі й могутності. Місту стає тісно в старих кордонах. Воно продовжує стрімко рости. Лише за останні п'ять років тут відсвяткували новосілля понад 50 тисяч сімей. Потужність відбудованих і заново побудованих підприємств зросла в десять разів, а число жителів вже перевищило 850 тисяч чоловік. Нинішній Волгоград — гідний пам'ятник тим, хто 30 років тому стояв на смерть на волзькому березі.

П. ГОДЛЕВСЬКИЙ,
м. Волгоград. власкор АПН.

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.).

прямими проспектами, світлими будинками, школами, Палацами культури найкрупніший промисловий і культурний центр Поволжя. Місто з року в рік красивішає, і щоразу, приїжджаючи сюди, помічаєш немалі зміни. Так, заради цього варто було воювати, пережити грізні осінь 1942 і зиму 1943 років.

Серед тих, хто будував і будує новий Волгоград, чимало колишніх фронтовиків, захисників Сталінграда. Я слідкую за долями своїх фронтових друзів, листуюсь з ними. Знаю, наприклад, що Іван Афанасьєв, один з найвідмінніших воїнів нашої гвардійської дивізії, не залишав міста, яке захищав. В бою він втратив зір. Волгоградські лікарі вилікували його. Тепер він виховує молодь.

Листуюсь я і з Яковом Павловим, колишнім командиром героїчного гарнізону. Він живе в Новгороді, працює на заводі. Третій мій товариш по Сталінграду Ілля Воронов живе й працює в селі на Орловщині. 25 кульових і осколкових поранень одержав він у боях, однак, солдат-ветеран не збирається на відпочинок. Такий вже характер у фронтовиків, у сталінградців. Це про таких, як Афанасьєв, Павлов, Воронов не раз були сказані добрі слова. Саме такі люди, як вони, з одного фронту після війни пішли на інший — фронт мирної праці і працюють по-фронтовому, по-гвардійському.

* * *

РАДЯНСЬКІ люди, особливо учасники битв на Волзі, не можуть проходити мимо настійного устремління західної пропаганди применшити значення перемоги радянської зброї під Сталінградом. Робляться спроби представити справу таким чином, що Сталінград був всього-на-всього епізодом у другій світовій війні і не відіграв будь-якої помітної ролі в досягненні перемоги над німецьким фашизмом. Є факти і прямої фальсифікації. Наприклад, деякі буржуазні історики прирівнюють битву під Сталінградом до боїв англійських військ під північно-африканським містом Ель-Аламейном. Але порівнюються зовсім не порівнювальні величини. В результаті наступу англійців під Ель-Аламейном восени 1942 року було нанесено поразку 4 німецьким і 8 італійським дивізіям, а за період битви під Сталінградом армії фашистського блоку втратили близько чверті сил, що діяли на радянсько - німецькому фронті — до півтора мільйона чоловік. Тільки в ході контрнаступу Радянської Армії ворог втратив 32 дивізії і 3 бригади, крім того, 16 дивізій були знекровлені і втратили боєздатність. Як бачите, масштаби зовсім різні.

Недобросовісні воєні історики Заходу розраховують, що молодь, яка народилась і виросла після війни і не знає правди про війну, прийме їх гадки за істину. Але правду про нашу перемогу, правду про Сталінград не можна ні замовчати, ні перекрутити. В музеї оборони Сталінграда зберігається Грамота президента США Ф. Рузвельта. Словами цієї Грамоти мені б хотілось закінчити ці замітки, адже слова Ф. Рузвельта дають гідну відповідь наклепникам і фальсифікаторам.

«Від імені народу Сполучених Штатів Америки, — писав американський президент, — я вручаю цю Грамоту місту Сталінграду, щоб відзначити наше захоплення його доблесними захисниками, хоробрість, сила духу і самовідданість яких під час облоги з 13 вересня 1942 року по 31 січня 1943 року будуть вічно надихати серця всіх вільних людей. Їх славна перемога зупинила хвилю навали і стала поворотним пунктом війни Союзних Націй проти сил агресії».

Олександр РОДИМЦЕВ,
генерал - полковник, двічі Герой Радянського Союзу.

(АПН).

НА ФОТО: ЗЛІВА — ЗАЛП РЕАКТИВНОЇ АРТИЛЕРІЇ СПОВІСТИВ ПРО ПОЧАТОК КОНТРНАСТУПУ (19 ЛИСТОПАДА 1942 РОКУ); ВНИЗУ — АТАКУЄ РАДЯНСЬКА ПІХОТА (ГРУДЕНЬ 1942 РОКУ).

Це—справді велич

І я з друзями мріяв побувати на берегах Волги, на власні очі побачити місто, яке стало символом нашої величі і доблесті.

Нещодавно випала така нагода. І тепер день, коли я задивлявся на Мамаєв Курган, на пам'ятник-ансамбль героям Сталінградської битви, згадуватиму все життя. Перед моїми очима імена воїнів, викарбовані на граніті, я бачу Вічний вогонь, і в серці моєму народжується знову і знову гордість за наших батьків, які стали грізною стіною перед ворогом.

В. СОКОЛОВ,
учень Олександрійського педагогічного училища.

СТІЙКІСТЬ

З ФРОНТОВОГО ЩОДЕННИКА

В дні історичної битви під Сталінградом я служив у складі полку гвардійських мінометів. В короткі хвилини між боями робив записи про славні діла дивізіону гвардійських мінометів, про бойові будні своїх товаришів по зброї.

19 ЛИСТОПАДА 1942 РОКУ. Гарячий сьогодні день: один за одним даємо залпи по ворожих укріпленнях. Діє не тільки наш полк. Гармати, міномети, самохідні установки — вся ця техніка приведена в дію. Але особливо виділяються наші «катюші». Вони за кілька хвилин посилають на голови фашистів тисячі снарядів. Там, у стані ворога, все горить, усе окутане димом. Німці не витримали нашого удару, відступають. Здався в полон фашистський артилерійський полк.

25 ЛИСТОПАДА 1942 РОКУ. Довідалися про радісну звістку: німці — в «котлі». Всі про це тільки й говорять.

Вчора й сьогодні першими били бійці другої бойової установки, де командиром старший сержант комсомолець Кириченко, який до призову в армію працював у Новій Празі трактористом. Гвардійці цієї установки у два рази швидше, ніж передбачено інструкцією, заряджають «катюшу», чітко виконують усі команди. Але сьогодні не пощастило командирові. Під час нальоту ворожої авіації його тяжко поранило осколком, санітар відправив сміливого гвардійця до фронтового госпіталю.

27 ЛИСТОПАДА 1942 РОКУ. Ось уже кілька днів «перевариємо» фашистів у «котлі». Гітлерівці огризаються — снарядами, мінами, часто налітають «юнкерси». Та нічого з цього не вийде. Є «котел» — є й добрича «кришка» до нього — чудова наша зброя, наше бажання будь-що стиснути кільце і розчавити ворога.

...Сьогодні вранці давали батарейний залп. Німці засікли нашу вогневу позицію і під час другого вогневу позицію і під час другого залпу відкрили масований артилерійський. Тяжко поранено навідника який тримав у руках кінці кабелю, але з'єднати їх не міг. Це зробив Наконечний. Потім він взяв на спину товариша і поповз. Німці знову відкрили вогонь, і Зубарев загинув. Так і приповз Наконечний на батарею з мертвим другом на спині.

8 СІЧНЯ 1943 РОКУ. Наші літаки розкидають листівки про оточення німецької армії. Кілька занесло вітром і на наші вогневі позиції. В них говориться: «... всі надії на врятування оточеної шостої армії не виправдались. Війська, які спішили з південного заходу на допомогу, розбиті Червоною Армією, решта їх відступає на Ростов».

11 СІЧНЯ 1943 РОКУ. Оточені фашисти, мабуть, не вірять в зміст наших листівок: не здаються. І ось вчора почалося. Сильна артпідготовка, яка тривала годину. Потім — лавина танків, літаки-штурмовики, які проносяться так низько, що здається, славні радянські соколи заглядають у кожний німецький окоп.

Наша батарея дала вісім залпів. А як працюють бійці обслуги! Сказано: гвардія! Ось бійці другої бойової установки Василь Балабаєв і Олександр Кутумін. У вільні від бою хвилини, вони, здається, якісь тихі, навіть кволі. Та тільки подається бойова команда, хлопці стають невпізнанними. Все роблять швидко, чітко, бездоганно. Сьогодні комбат перед строєм оголосив їм подяку. Дістав подяку перед строєм і водій транспортної автомашини і земляк комсомолець Коля Волков, тракторист із села Зеленого Петрівського району. Він під сильним обстрілом зумів доставити боєприпаси до самої вогневої позиції.

Мабуть, ліченні дні лишилось жити оточеній армії Паулюса. Проте не здається, огризається вогнем гармат і мінометів. Особливо багато турбот завдали фашисти минулої ночі. За ніч кілька разів порушувався зв'язок батареї з КП. Всю ніч зв'язківці Комаров і Якимов повзали по снігу.

Повернулись на батарею аж вранці. Стомлені, посиніші від холоду. А тут знову ворог відкрив вогонь. Перервано зв'язок. І знову Комаров пішов під обстріл — шукати пошкодження. Зв'язок відновлено, з спостережного пункту подано команду. Мить — і важкі снаряди «катюш» залишили в небі вогняні автографи.

В ці дні наші гвардійці стали своєрідними льотчиками — всі живуть у великих транспортних літаках «юнкерсах», захоплених на ворожому аеродромі. В літаках поставлені пічки-«буржуйки», для ілюмінаторів зробили отвори. Топити в чим — ящиками від німецьких боєприпасів.

1 ЛЮТОГО 1943 РОКУ. Стало відомо про такий факт: біснуватий фюрер присвоїв Паулюсу звання фельдмаршала. Сміховисько, та й годі. Дехто з наших гвардійців каже: це — тонкий натяк на те, щоб Паулюс покінчив самогубством. Та він знайшов інший вихід — здався в полон. І він, і ще дві дюжини генералів, і все недобите воїнство.

А вчора фашисти розсмішили всіх наших бійців. Справа ось в в чому. Група ворожих транспортних літаків намагалась пробитись до оточених військ своєї шостої армії. Але наші зенітники відкрили такий вогонь, що літаки не змогли пройти через нього і скинули вантаж в нашій зоні. Декілька мішків потрапило і в табір німецьких військовополонених. А в тих мішках — ордени та залізні хрести, послані фюрером для «підняття» бойового духу оточених військ. Сміху було — на весь фронт. Сміялись не тільки наші бійці, а навіть полонені фашисти. Хоча сміх їхній був крізь сльози.

3 ЛЮТОГО 1943 РОКУ. Шостій німецькій армії кінець. Вчора закінчились найбільша в історії воєн битва. Двісті днів і ночей тривала вона. І що не бій, то й Бородіно. Вчора дали останній залп. Потім подали команду: надіти чохли! Наділи — і в путь! Вертячий, де розташовані полкові тили. Навідник Сергій Макотрін заспівує:

Это наша русская «катюша»
Всем врагам поет за упокой...

Скільки б не їхали — все йдуть і йдуть полонені. Брудні, неголені, закутані в порвані ковдри та простирадла. Неприємно дивитись. Довозили.

Приїхали у Вертячий — і в землянки. Засвітили каганці, затопили «буржуйки». Друзі-батарейці пишуть додому листи, сповіщають рідних про нашу велику історичну перемогу.

* * *

Тридцять років минуло з часу нашої великої перемоги на Волзі. Багато про Сталінградську битву написано творів, мемуарів тощо. І биті гітлерівські генерали не лишились осторонь писання мемуарів. Але ознайомимось з тим, що записав 3 липня 1941 року, тобто на чотирнадцятий день війни, тодішній начальник штабу сухопутних військ гітлерівської армії Гальдер: «Я не допущу помилки, якщо скажу, що кампанію проти Росії ми виграли за два тижні». Он яка самовпевненість була у фашиста. А вже через тиждень, 11 липня, у своєму щоденнику він запише: «Противник воює уперто, фанатично. Наші танкові з'єднання потерпіли значні втрати особового складу і матеріальної частини». Ще переконливіше, але вже пізніше, після Сталінградської битви їхній фашистський генерал Вестфаль, напише: «Поразка під Сталінградом кинула в жах як німецький народ, так і його армію. Ще ніколи за всю історію Німеччини не було такої страшної загибелі такої кількості військ».

Що ж, визнання битих — це теж оцінка. Оцінка нашої сили, нашої величної перемоги на Волзі.

І. БРАТЧЕНКО,
учасник оборони Сталінграда.

Спорт

...Ні, це зовсім не спортивне свято. І не фініш традиційної спартакіади. Так буває кожного дня. Бачите, — на шкільних спортивних майданчиках немає суддів, немає фінішної стрічки. Але з гірки, де зупинились лижники чуються вигуки:

— Все правильно, першою примчала до лінії Наталка. Знову дев'ятий переміг...

То що ж це? Змагання чи звичайна гра розпашілих на морозі лижників? Просто розминка перед масовим кросом засніженими стежками парку. На лижі стануть всі учні...

РОЗГІН БЕЗ ФІНІШУ

- 500 РОЗРЯДНИКІВ ПЕРЕД СТАРТОМ.
- ПРАПОРИ — В СЕСТЕР ШУМИХІНИХ.
- НА КРОС — ВСІЄЮ ШКОЛОЮ.

А в коридорі школи теж вони в спортивних костюмах, з лижами, речовими мішками. Їх одразу й не злічиш. Перша сотня, друга... Навіть не знайомлячись з цими юнаками і дівчатами, за якихось п'ять — десять хвилин можна дізнатися про їх успіхи. Варто тільки роздивитися численні стенди, діаграми, плакати, фотомонтажі. Он стенд перший — «Спорт в школі». Зліва вгорі — портрети чемпіонів, далі таблиця рекордів, списки фізоргів, інструкторів по спорту. А внизу — фоторепортаж минулого дня — вчитель фізкультури В. Коляда виставив знімки, які він зробив на лижній трасі, коли стартували молодші школярі. Поруч — фоторозповідь про турнір баскетболістів, волейболістів, гімнастів. І вже кожен в школі знає, хто вчора був найсильнішим серед 532 розрядників, яких підготували вчителі Л. Коляда, А. Саленко, В. Коляда...

НАБЛИЖАЮЧИСЬ до спортивного залу, приглядаєтесь до цілої низки списків фізкультурників, над якими барвистий напис: «ГПО на марші». І ви дізнаєтесь, що в школі найпершими стали «золотими» і «срібними» значківцями 19 старшокласників. Микола Савченко підтягнувся на перекладині 17 разів, Саша Холодовський кинув гранату за 50-метрову відмітку. Найвищі результати також в Наталки Жук, Олександра Параскеви, Людмили Шумихіної, Лариси Іщенко. Нещодавно 396 учнів складали нормативи на снігових доріжках. 217 виконали потрібну програму — є 116 «золотих» показників, 101 — «срібних».

А в спортивному залі — тиша: десятки зацікавлених оцінят стежать за вправами гімнасток.

В КОЛЕКТИВАХ ФІЗКУЛЬТУРИ

І тільки під час перерви кращий викладач фізкультури СШ № 5 Людмила Коляда береться розповідати про нові розряди спортсменів. А досягнення їх помітні. В спартакіаді міста серед школярів вони тепер очолюють турнірну таблицю — під час поєдинків призерами були волейболісти, шахісти, туристи, учасники легкоатлетичної естафети. Микола Малий — призер обласних змагань легкоатлетів, Олександр Параскева — серед кращих авангардівців республіки, під час шкільних спартакіад прапори несуть сестри Шумихіни — Надя і Люда. Перша виконала норматив кандидата у майстри з спортивної гімнастики, а її сестра вже майстер, — чемпіонка республіки, одна з провідних фізкультурних активісток школи...

Людмила Коляда вважає, що такий розгін без фінішу. Бо назавтра вже треба визначати нові завдання, а за сьогоднішнім лижним кросом — буде ще важчий: то вже перевірка гарту на обласних змаганнях. І успіх прийде тільки до тих, хто по-справжньому любить спорт. А тому вчителі фізкультури разом з своїми активістами з першого дня навчального року прагнуть відкрити дітям дивосвіт, в якому народжуються рекорди, де виповнюється сила фізкультурника. Отже, найперша турбота — пропаганда фізкультури і спорту. Приїхали, наприклад влітку з колгоспу «Україна» (Знам'янський район) старшокласники спортивно - трудового табору «Старт». І одразу у вересні — вечір спортивної слави. Там і розмова про досягнення фізкультурників школи, і розповіді про кращих олімпійців країни, і про новий марш ГПО. А згодом «Веселі старти», традиційні змагання «Нумо, хлопці!».

НИНІ в Людмили Коляди та її колег нові плани: з 19 лютого в школі розпочинається тиждень фізкультури. Кандидат у майстри спорту з шахів спартакіадець Григорій Дубівка даватиме сеанс одноразової гри на десятках шахових дошок. Прийдуть до школярів перші значківці ГПО, провідні тренери, десять кращих спортсменів Кіровоградщини, які торік мали найвищі результати під час обласних і республіканських змагань. Знову будуть поєдинки «Нумо, хлопці». В них візьмуть участь юнаки та дівчата з села Дмитрівки Знам'янського району і команди 8—10 класів СШ № 5. За тиждень буде проведено огляд майстерності вихованців ДЮСШ, показові виступи гімнастів, триватимуть турніри хокеїстів, лижні кроси. Своє вміння продемонструють 70 учнів, які виконали програму юного стрільця.

М. ШЕВЧУК,
спецкор «Молодого комунара».
м. Кіровоград.

ПІД ЧАС ШКІЛЬНИХ ЗМАГАНЬ ГІМНАСТІВ СЕРЕД ПРИЗЕРІВ БУЛА КАНДИДАТ У МАЙСТРИ СПОРТУ НАДІЯ ШУМИХІНА.

НА СТАРТ ЛИЖНОГО КРОСУ ВИЙШЛИ УЧНІ МОЛОДШИХ КЛАСІВ. ЧЕРЕЗ КІЛЬКА ГОДИН БІЛЬШІСТЬ З НИХ ВИКОНАЮТЬ НОРМАТИВИ КОМПЛЕКСУ ГПО.
Фото В. КОЛЯДИ.

Футбол

ЧИМ ПОРАДУЄ „ЗІРКА"?

Як наближаються до нового сезону спортсмени «Зірки»?—З цим питанням ми звернулися до старшого тренера команди Бориса Миколайовича ПЕТРОВА перед від'їздом «Зірки» на тренування до Криму.

— Торішній сезон, як відомо, для нас був невдалим. Ми зайняли серед українських команд другої ліги класу «А» чотирнадцяте місце. Це пояснюється цілим рядом об'єктивних і суб'єктивних причин. Але зараз мова йде не про них. Ми прагнемо тепер врахувати всі уроки минулорічного сезону, який для нас був дуже повчальним. Футбол дедалі стає мобільнішим. Ось чому фізичній підготовці гравців відводимо особливу увагу. Весь період підготовки, як кажуть, можна розділити на три етапи. Перший ми вже закінчили. Він проходив у Кіровограді. Головні зусилля в цей час були спрямовані на відновлення загальної фізичної працездатності й розвиток витривалості, сили, які у майбутньому визначать швидкісну стійкість. В зв'язку з цим багато уваги приділялось легкій та важкій атлетиці, особливо кросам на свіжому повітрі, рухливим іграм, вправам володіння м'ячем. Були також лекції теоретичного циклу з питань розвитку окремих специфічних якостей — загальної витривалості, стійкості, сили. Ставимо перед собою завдання: щоб кожен гравець склав нормативи нового комплексу ГПО.

Продовжимо підготовку в Ялті. Тут протягом трьох тижнів головну увагу поряд з відновленням фізичних кондицій, приділятимемо вдосконаленню техніки і тактики, награвнню окремих ліній, а також зміцненню колективу в цілому. З цією метою на півдні проведемо декілька товариських матчів, як це передбачено планом передсезонної підготовки. Третій етап має бути вирішальним. Його ми проведемо після десятиденного відпочинку в Закарпатті. Навантаження в цей період не зменшаться, а навіть зростатимуть. Крім денних і вечірніх тренувань, будуть тривати ранкові заняття з індивідуальної підготовки за спеціальним планом. Тут зіграємо контрольні матчі, які остаточно визначать основний склад команди, що вступить в перші календарні поєдинки.

Що можна сказати про склад команди? «Зірка» зазнала великих змін. Вона поповнилася новими гравцями, молодими, здібними футболістами з різних українських колективів. Думаємо, що поєднання досвідчених гравців з молоддю принесе певні успіхи.

Сталися деякі зміни і серед наставників: як і торік, начальником команди буде заслужений тренер Української РСР, майстер спорту Віктор Степанович Жилін, тренером — майстер спорту Юрій Іванович Горожанкін. Колишній старший тренер — заслужений тренер Української РСР Віктор Михайлович Третяков знову очолить групи підготовки молодих футболістів при команді майстрів.

Важко сьогодні робити певні прогнози, адже ще не відомо, в якій спортивній формі кіровоградці розпочнуть першість, як підготуються наші суперники. Проте сподіваємося, що «Зірка» порадує своїх уболівальників.

Зараз, коли ви читаєте ці рядки, представники багатотисячного колективу машинобудівників — червонозорівців — спортсмени «Зірки» вже на узбережжі Криму, почалися тренування. Побажаємо їм успіху в добрій підготовці до нового сезону, щоб вони мали набагато кращий турнірний результат у наступних футбольних баталіях цього року.

7 квітня стартує XXXV чемпіонат країни з футбола. Як і раніше, він проходитиме в трьох лігах — вищій, першій та другій. У перших двох без змін залишилася і кількість команд — відповідно 16 і 20. А у другій гратимуть 127 клубів, розбитих по територіальному принципу на сім зон.

У першу зону другої ліги класу «А», де виступатиме кіровоградська «Зірка», включені команди «Кривбас», «Говерла» (Ужгород), «Таврія» (Сімферополь), «Суднобудівник», «Шахтар» (Кадіївка), «Динамо» (Хмельницький), «Локомотив» (Вінниця), «Автомобіліст» (Житомир), «Металург» (Жданов), команда м. Чернігова, «Будівельник» (Полтава), «Шахтар» (Макіївка), «Авангард» (Севастополь), «Зірка» (Кіровоград), «Будівельник» (Тернопіль), «Хімік» (Сєвєродонецьк), «Шахтар» (Горлівка), «Авангард» (Ровно) «Фрунзенець» (Суми), «Локомотив» (Херсон), «Буковина», «Локомотив» (Донецьк), команда м. Луцька.

Згідно з положенням про розіграш, змаганнями команд вищої і першої ліг керує Управління футбола та Федерація футбола СРСР; команд другої ліги — спорткомітети України (перша зона), РРФСР (друга — сьома зони), і федерації футбола цих республік.

Командам вищої ліги в ході гри дозволяється заміняти двох футболістів, першої і другої ліг — трьох. Гравець заявлений за одну команду, протягом одного сезону виступати за другий колектив тієї ж ліги не має права.

Команди, які займуть 15 і 16 місця у вищій лізі, на 1974 рік переводяться у першу лігу. Їх місця займуть клуби, що завоювали перше та друге місця у першій лізі. У другу лігу переводяться команди, що займуть 18, 19 і 20 місця в першій лізі.

Керівник клубу кандидат у майстри спорту Г. ДУБІВКА.

УРОК-ЗАВДАННЯ

БЛОКУВАННЯ. Тактичний прийом на блокування зустрічається дуже часто в шаховій стратегії і тактиці з метою зменшити рухливість фігур і пішаків противника.

Ось приклад:

Білі: Крh1; Фg6; Кe6; Cg3; пп: b2, d5; g2; h2.

Чорні: Крe7, Фb6, Тf8; Та8; Сс5; Cd7; Кa2; пп: a6; b7; c6.

По матеріальній перевазі у чорних більше фігур, і білі можуть програти, якщо їм не вдасться поставити мат чорному королю. На допомогу приходить блокування.

1. d6 + ! C : d6 (тепер поле d6 заблоковане і чорному королю відрізаний шлях до втечі). 2. Ch4 + Tf6. 3. Ф : f6 + Крe8 4. Фg6 мат.

Пропонуємо розв'язати приклад на цю тему:

Білі: Крa5; Тb8; пп: b6; C7.

Чорні: Крc5; Тf8; п a3.

Чорні починають і виграють.

МЕЛЕЕКРАН

ПОКАЗУЄ КІРОВОГРАД

П'ЯТНИЦЯ, 2 ЛЮТОГО. ПЕРША ПРОГРАМА. 11.00 — Телевісті. (К). 11.15 — Телефільм. (К). 11.35 — «Шкільний екран». Українська література для учнів 10 класу. (К). 12.10 — Фільм-концерт «Мозаїка дружби». (К). 12.40 — Художній фільм «Приборкання непокірної». (К). 14.00 — Тележурнал «Черемош». (Чернівці). 16.20 — «Наука — сільському господарству». (М). 17.00 — «Об'єктив». (М). 17.30 — Для школярів. «Лети, наша пісне». (М). 18.00 — Новини. (М). 18.10 — Телеальманах «Подвиг». (М). 18.40 — «Хроніка тижня». (Кіровоград). 19.00 — Телепарис «Доля хліба». (М). 19.30 — Театральний спектакль. (М). 21.00 — Програма «Час». (М). 21.30 — Продовження театрального спектаклю. (М). 22.30 — Кольорове телебачення. Чемпіонат СРСР з хокея. «Спартак» (М) — СКА (Ленінград). III період. (М). По закінченні — новини. (М).

ДРУГА ПРОГРАМА. 9.35 — Новини. (М). 9.45 — Для школярів. «Маршрутами юних». (М). 10.15 — Документально-публіцистичний фільм «Пам'ять». (М). 11.35 — «Щоденник змагання». (М). 11.45 — «Шахова школа». (М). 12.15 — Телевізійний музичний фільм «Ти пам'ятаєш, товаришу...» (М). 13.00 — Програма Владивостоцької студії телебачення. (М). 17.00 — «Я — громадянин». (Львів). 17.30 — «За накресленнями XXIV з'їзду КПРС», «Сільські обрії». (Миколаїв). 18.00 — Фільм-концерт «Мозаїка дружби». (К). 18.30 — «Екран молодих». (К). 19.00 — Інформаційна програма «Вісті». (К). 19.30 — Телефільм. (К). 20.10 — «Молоді голоси». Концерт. (Донецьк). 20.45 — «На добраніч, діти!». (К). 21.00 — Програма «Час». (М). 21.30 — Художній фільм «Молода гвардія». 2 серія. (К). 22.50 — Вечірні новини. (К).

СУБОТА, 3 ЛЮТОГО. ПЕРША ПРОГРАМА. 9.00 — Програма передач. (М). 9.05 — Гімнастика для всіх. (М). 9.20 — Новини. (М). 9.30 — Концерт. (М). 10.15 — «За вашими листами». (М). 10.45 — Телепарис. (М). 11.15 — Кольорове телебачення. Телевізійний документальний фільм «Радянська Латвія». (М). 12.15 — «На сільській сцені». (М). 13.00 — «Актуальні проблеми науки і культури». (М). 13.30 — Кольорове телебачення. Програма мультфільмів. (М). 14.00 — «Літературні сторінки». (М). 14.45 — Пошта програми «Здоров'я». (М). 15.15 — Кольорове телебачення. «Музичні зустрічі». (М). 15.45 — Кольорове телебачення. Художній фільм «Анна Кареніна». 1 серія. (М). 17.00 — «У світі тварин». (М). 18.00 — Новини. (М). 18.10 — Тележурнал «Пошук». (М). 19.00 — Кольорове телебачення. Художній фільм «Золушка». (М). 20.40 — Спортивна програма. (М). 21.00 — Програма «Час». (М). 21.30 — «Пісня-72». (М). 23.45 — Новини. (М).

ПОГОДА

Вдень 1 лютого на території області і міста Кіровограда передбачається хмарна з проясненнями погода, невеликий сніг. Вітер північно-західний, 5—9 метрів на секунду. Температура повітря по області — 9—13, по місту — 9—11 градусів.

2—3 лютого хмарна з проясненнями погода, часом сніг. Вітер північно-східний, 7—12 метрів на секунду. Температура повітря вночі — 9—14, вдень — 4—9 градусів.

НАША АДРЕСА І ТЕЛЕФОНИ

316050. ГСП., Кіровоград-50, вул. Луначарського, 36. Телефони: відповідального секретаря та відділу комсомольського життя — 2-45-35, відділу пропаганди, відділу листів і масової роботи — 2-45-36, відділу військово-патріотичного виховання та спорту — 2-46-87.

Газета виходить у вівторок, четвер, суботу.

«Молодой коммунар», орган Кировоградского обкома ЛКСМУ, г. Кировоград.

Друкарня ім. Г. М. Димитрова, обласного управління у справах видавництв, поліграфії і книжкової торгівлі, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

Редактор В. ПОГРІБНИЙ.